

RESOVIA SACRA

STUDIA TEOLOGICZNO-FILOZOFICZNE
DIECEZJI RZESZOWSKIEJ
ROK 24 (2017)

NUMER JUBILEUSZOWY
Z OKAZJI 25-LECIA
DIECEZJI RZESZOWSKIEJ

Rzeszów 2017

KS. JERZY BUCZEK

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA DIECEZJI RZESZOWSKIEJ 1992–2017

W 2017 roku Diecezja Rzeszowska przeżywa jubileusz 25-lecia swego istnienia. 25 marca 1992 roku Ojciec Święty Jan Paweł II bullą apostolską „Totuus Tuus Poloniae Populus” zreorganizował struktury Kościoła w Polsce, tworząc nowe metropolie i diecezje, a wśród nich Diecezję Rzeszowską. Biskupem Rzeszowskim mianował bp. Kazimierza Górniego, wcześniej biskupa pomocniczego Archidiecezji Krakowskiej, a biskupem pomocniczym – bp. Edwarda Białogłowskiego, do tej pory biskupa pomocniczego Diecezji Przemyskiej. Katedrą ustanowił kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rzeszowie, gdzie rok wcześniej, 2 czerwca 1991, beatyfikował bp. przemyskiego Józefa Sebastiana Pelczara oraz konsekrował tę świątynię.

Od początku istnienia diecezji biskup rzeszowski, z pomocą współpracowników, rozpoczął organizację jej struktur, instytucji, duszpasterstw oraz formacji duchowieństwa i wiernych świeckich. Niezbędnym elementem tworzenia diecezji była organizacja wymiaru naukowego, koniecznego dla formacji:

- ◆ kadr duszpasterskich,
- ◆ kadr katechetycznych,
- ◆ wielorakiej formacji świeckich oraz szerzenia kultury religijnej.

KS. DR HAB. JERZY BUCZEK, kapłan diecezji rzeszowskiej, doktor habilitowany teologii w zakresie teologii dogmatycznej, kanclerz Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, wykładowca teologii dogmatycznej w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym i WSD w Rzeszowie, członek Polskiego Towarzystwa Mariologicznego i Polskiego Towarzystwa Dogmatyków. Kontakt: kanclerz@diecezja.rzeszow.pl

Bardzo szybko podjęto starania o powołanie najważniejszych instytucji, mających na celu kształcenie i formację diecezjan. Już 1 września 1992 roku, kilka miesięcy po powstaniu diecezji, biskup rzeszowski powołał Instytut Teologiczno-Pastoralny im. bł. Józefa Sebastiana Pelczara, w ramach którego zostały zorganizowane:

- ◆ Wyższe Seminarium Duchowne;
- ◆ Studium teologii dla osób świeckich i zakonnych;
- ◆ Kolegium Teologiczne dla katechetów;
- ◆ Diecezjalne Studium Organistowskie;
- ◆ Studium Teologii Rodziny;
- ◆ Instytut Akcji Katolickiej im. Jana Pawła II jako Studium Katolickiej Nauki Społecznej¹.

I. KSZTAŁCENIE KAPŁANÓW DIECEZJI RZESZOWSKIEJ

Niezwykle ważnym wymiarem działalności naukowej każdej diecezji jest kształcenie duchowieństwa. Realizuje się ono począwszy od przygotowania w seminarium duchownym, poprzez formację stałą w czasie całego życia kapłańskiego oraz kształcenie podyplomowe niektórych kapłanów w formie studiów licencjackich lub doktoranckich w uczelniach polskich i zagranicznych. Konieczne są także inne formy kształcenia organizowane w ramach diecezji.

1. Wyższe Seminarium Duchowne

Od początku istnienia diecezji biskup rzeszowski podejmował starania celem zorganizowania w Rzeszowie uczelni kształcącej księży. Działania te, wsparte życzliwością lokalnego środowiska, zaowocowały pozyskaniem obiektu przy ulicy Wetlińskiej 4. To dało podstawę do erygowania Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Rzeszowskiej w Wielki Czwartek, 8 kwietnia 1993 roku. W dekrete powołującym seminarium Biskup rzeszowski pisał: *Niniejszym, na podstawie Bulli Jana Pawła II i kan. 232-264 KPK, z dniem 8 kwietnia 1993 r. eryguję Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Rzeszowskiej z siedzibą w Rzeszowie. Do czasu ukończenia przygotowań budynków w Rzeszowie, alumni korzystać będą z formacji i studiów seminaryjnych w Przemyślu i Tarnowie. Adhortacja Jana Pawła II „Pastores dabo vobis” oraz wspiane tradycje Seminariów w Przemyślu i Tarnowie niech pomagają w kształtowaniu powołań kapłańskich,*

1. Statut Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. Św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie, w: Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej 2001–2004, Rzeszów 2004, s. 312–313.

a błogosławiony Józef Sebastian Pelczar, patron Diecezji, w szczególny sposób niech wspiera przygotowania i pracę nowego Seminarium².

Diecezja od początku cieszyła się dużą liczbą powołań. To umożliwiło owocną pracę kapłanów, a także pomoc innym diecezjom w Polsce oraz w wielu krajach świata. W ciągu 25 lat istnienia diecezji przygotowano do kapłaństwa ponad 437 księży.

Oto zestawienie ukazujące liczbę kapłanów wyświęconych w poszczególnych latach³:

Rok	Liczba wyświęconych kapłanów	Rok	Liczba wyświęconych kapłanów	Rok	Liczba wyświęconych kapłanów
1992	22	2001	18	2010	17
1993	23	2002	18	2011	16
1994	22	2003	16	2012	16
1995	28	2004	22	2013	16
1996	15	2005	21	2014	6
1997	11	2006	13	2015	11
1998	20	2007	23	2016	10
1999	18	2008	10	2017	7
2000	26	2009	12	Suma	437

Od początku istnienia seminarium biskup rzeszowski podjął starania o jak najwyższy poziom kształcenia alumnów. Było to możliwe dzięki własnej kadrze, zaproszeniu do pomocy księży profesorów z WSD w Przemyślu i Tarnowie, afiliację seminarium od 1995 roku do PAT w Krakowie (obecnie UPJP II). Dzięki tym działaniom alumni mogli zdobywać solidne wykształcenie oraz kończyć studia obroną magisterium z teologii.

Formację intelektualną w WSD w Rzeszowie prowadzili wykładowcy o następujących kwalifikacjach:

Rok	doktor habilitowany i profesor	doktor	magister licencjat	magister
1993	1	16	4	2
2010	5	28	3	10
2017	6	34	3	5

2. WSD w Rzeszowie, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, VIII/1.

3. Tamże, VIII/2.

2. Studia specjalistyczne kapłanów diecezjalnych⁴

Z myślą o samodzielności seminarium oraz podnoszeniu poziomu intelektualnego księży biskup rzeszowski od początku posyłał kapłanów na studia specjalistyczne z filozofii i teologii oraz innych nauk do najlepszych ośrodków naukowych w kraju i za granicą. Ilustruje to poniższa tabela:

MIEJSCE STUDIÓW KAPŁANÓW	
Polska	Inne kraje
Miejsce studiów – liczba studentów	Miejsce studiów – liczba studentów
KUL w Lublinie – 39	Włochy: Rzym – 15; Wenecja – 1
PAT –UPJP II w Krakowie – 4	Austria: Graz – 6; Wiedeń – 2
UKSW w Warszawie – 22	Francja: Paryż – 2
UT i Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu - 1	Niemcy: Fryburg – 1
	Izrael: Jerozolima – 3
	Hiszpania: Pampeluna – 2

W czasie 25 lat istnienia diecezji wielu kapłanów zdobyło stopnie i tytuły naukowe, umożliwiające pracę w seminarium i na innych uczelniach w Polsce. Ilustruje to poniższa tabela:

Tytuły i stopnie	Rok 1992	Rok 2017
Liczba księży diecezjalnych	423	706
Licencjat teologiczny	3	55
Doktorat	9	79
Habilitacje i profesury	0	9

3. Studia liturgiczno-pastoralne

Obok studiów doktoranckich pewna liczba kapłanów podjęła kształcenie na studium liturgiczno-pastoralnym (studia magisterskie i licencjackie – licencjat teologiczny) przy Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W latach 1999–2003 studia te ukończyło 6 księży. Podobne studia odbywały się w Rzeszowie, organizowane przez Wydział Teologii KUL

4. Studia kapłanów, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, VIII/7.

w Lublinie. Dzięki nim w latach 1998–2001 licencjat z liturgiki obroniło 32 księży, a w latach 2001–2004 – 18.

4. Studia podyplomowe w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym

Diecezja podjęła także w 2012 roku starania o możliwość organizowania w ramach Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie, we współpracy z Uniwersytetem Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, studiów podyplomowych dla kapłanów. W tym samym roku skierowano prośbę o zgodę do UPJP II w Krakowie. Diecezja otrzymała akceptację na prowadzenie następujących studiów podyplomowych:

- ◆ studia podyplomowe z duchowości (od 4 do 8 roku kapłaństwa);
- ◆ studia podyplomowe z katechetyki i profilaktyki uzależnień (od 4 do 8 roku kapłaństwa);
- ◆ studia podyplomowe pastoralne dla kandydatów na proboszczów dla kapłanów (od 10 roku kapłaństwa)⁵.

5. Formacja stała kapłanów

Wieloraka formacja duchowieństwa i siostr zakonnych obejmowała w kolejnych latach coraz więcej osób. Od początku w diecezji kładziono też duży nacisk na dobrą formację intelektualną w seminarium, na studia podyplomowe i specjalistyczne studia doktoranckie dla kapłanów, ale także na formację stałą organizowaną dla wszystkich kapłanów. Dzięki licznym powołaniom z wiosek i miast w diecezji przybywało kapłanów. Liczbę kapłanów diecezjalnych i zakonnych na przestrzeni 25 lat istnienia diecezji ukazuje poniższa tabela.

Rok	liczba księży diecezjalnych	liczba księży zakonnych
1992	423	102
2010	673	123
2017	706	128

Nad formacją stałą kapłanów, w imieniu biskupa rzeszowskiego czuwali:

- ◆ bp Edward Białogłowski, od początku istnienia diecezji do 1999 roku.
- ◆ ks. Wiesław Szurek – od roku 1999; we współpracy z diecezjalnymi ojcami duchownymi kapłanów;
- ◆ ks. Wiesław Rafacz, odpowiedzialny za formację wikariuszy – od 2015.

5. Instytut, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX, 1.

a. Formacja wszystkich kapłanów

Formacja ta jest realizowana w programie całorocznym i obejmuje: spotkania formacyjne dla poszczególnych grup wiekowych wikariuszy i dla proboszczów, trzy kongregacje rejonowe dla wszystkich księży, trzy–cztery kongregacje dekanalne w ramach poszczególnych dekanatów, diecezjalne dni skupienia w Adwencie i Wielkim Poście, comiesięczne adoracje Najświętszego Sakramentu w dekanatach, raz w roku trzydniowe rekolekcje. We wszystkich tych formach spotkań, obok wymiaru duchowego i duszpasterskiego, obecny jest element formacji intelektualnej, naukowej.

b. Formacja wikariuszy

Formacja ta jest realizowana w następujących wymiarach:

- ◆ Formacja neoprezbiterów – cztery spotkania formacyjne w roku (piątek – sobota). Miejscem formacji były: Dom Rekolekcyjny w Rzeszowie-Przybyszówce, Dom Rekolekcyjny – Chmielnik Rzeszowski, Dom Rekolekcyjny w Niechobrzcu.
- ◆ 2–10 rok kapłaństwa (dwie grupy: 2–5 lat i 6–10 lat kapłaństwa) – dwa spotkania formacyjne (październik i maj). Miejscem spotkań były: Dom Rekolekcyjny w Rzeszowie-Przybyszówce, Dom Rekolekcyjny w Niechobrzcu, Dom Diecezjalny „Tabor” w Rzeszowie
- ◆ 9–15 rok kapłaństwa – dwa spotkania formacyjne (październik i maj). Miejscem spotkań były: Dom Rekolekcyjny w Niechobrzcu, Dom Diecezjalny „Tabor” w Rzeszowie. W ramach tej formacji odbywają się także egzaminy proboszczowskie. Przygotowanie do egzaminów ma miejsce w czasie spotkania formacyjnego w maju, zaś same egzaminy odbywają się w listopadzie.

Zakres egzaminów:

- ◆ Biblia i teologia dogmatyczna (12 rok kapłaństwa);
- ◆ Teologia moralna i liturgia z homiletyką (13 rok kapłaństwa);
- ◆ Teologia pastoralna i katechetyka (14 rok kapłaństwa);
- ◆ Prawo kanoniczne i administracja parafii (15 rok kapłaństwa).

c. Formacja stała księży proboszczów

Tak jak wszyscy kapłani, proboszczowie uczestniczą w formacji ogólnej. Oprócz tego od 2015 roku odbywa się jedno spotkanie formacyjne w ciągu

roku tylko dla księży proboszczów. Ma ono miejsce w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie⁶.

II. KSZTAŁCENIE I FORMACJA KATECHETÓW

Obok kształcenia i formacji kapłanów, diecezja od początku podjęła kształcenie i formację katechetów zakonnych i świeckich, prowadzących katechezę w szkole i w parafiach.

Katechizacja obejmuje dzieci i młodzież mieszkających na terenie Diecezji Rzeszowskiej. Katecheza jest prowadzona w szkole i – zwłaszcza jako przygotowanie do sakramentów – w parafiach.

Katechizowani w diecezji rzeszowskiej	
katechizowani w 1995	katechizowani w 2016
przedszkola – 6 261	przedszkola – 6 936
zerówki – 4848	zerówki – 6 691
szkoły podstawowe – 96 277	szkoły podstawowe – 41 406
---	gimnazja – 18 371
szkoły średnie – 30 214	szkoły średnie – 23 288
szkoły zawodowe – 12 570	szkoły zawodowe – 2276
-----	szkoły specjalne – 763
szkoły pomaturalne – 1470	----
razem 152 421	Razem 99 731

Katechezę w szkołach podejmują księża diecezjalni i zakonni, siostry zakonne oraz osoby świeckie mające odpowiednie wykształcenie i misję kanoniczną od biskupa.

Poniższa tabela prezentuje liczbę katechizujących w roku 1995 i 2016.

Katechizujący w 1995	Katechizujący w 2016
Księża diecezjalni – 393	Księża diecezjalni – 387
Siostry zakonne – 60	Siostry zakonne – 48
Księża zakonni – 13	Księża zakonni – 27
Świeccy – 151	Świeccy – 149

6. Archiwum Wikariusza Biskupiego ds. Formacji Stałej Kapłanów.

1. Kształcenie katechetów świeckich i zakonnych⁷

Celem przygotowania kadr katechetycznych, obok utworzenia WSD w Rzeszowie, biskup rzeszowski już w 1992 roku powołał do istnienia Diecezjalne Studium Katechetyczne, przekształcone w 1993 roku w Diecezjalne Kolegium Teologiczne. Siedzibą tej instytucji był Dom Parafialny w Rzeszowie – Farze, następnie, od roku 2000 Instytut Jana Pawła II; obecnie formacja katechetów odbywa się w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym. W ramach trzyletnich studiów katechetycznych wykształcono ponad 150 osób świeckich i siostr zakonnych do podjęcia katechezy w szkole.

W ramach doskonalenia zawodowego katechetów i realizacji wymogów władz świeckich – dotyczących konieczności posiadania magisterium do nauczania katechezy w szkole, we współpracy z Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie, w latach 1998–2004 zorganizowano dla katechetów w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie studia magisterskie uzupełniające, w ramach których łącznie 133 osoby, w tym 107 osób świeckich i 26 siostr zakonnych, obroniło magisterium z teologii na PAT w Krakowie⁸.

2. Formacja stała katechetów

Celem dalszego kształcenia katechetów świeckich i siostr zakonnych w diecezji organizowana jest formacja stała całoroczna: spotkania formacyjne – co miesiąc, jesienne rekolekcje na rozpoczęcie roku katechetycznego, a także kongregacje katechetyczne, sympozjum katechetyczne i katechezy pokazowe.

Dla coraz lepszego doskonalenia nauczycieli katechezy biskup rzeszowski w 2012 roku powołał do istnienia Ośrodek Edukacji Nauczycieli Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie. Doksztalca on nauczycieli i katechetów przez organizowanie szkoleń, warsztatów i konferencji. Współpracuje z Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli i Kuratorium Oświaty oraz Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej⁹.

III. Różne studia dla świeckich¹⁰

Obok kształcenia kapłanów i katechetów Diecezja podjęła szereg działań mających za zadanie kształcenie i formację osób świeckich. Celowi temu służy

7. Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, V/21.

8. Tamże.

9. Dekret powołania do Istnienia Ośrodka Edukacji Nauczycieli Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/4/1.

10. Wykaz studiów, w: Archiwum Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie.

przede wszystkim działalność Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie.

Instytut we współpracy z PAT (UPJP II w Krakowie), UKSW w Warszawie i Uniwersytetem Rzeszowskim prowadzi różne studia dla osób świeckich:

- ◆ Seminarium doktoranckie z socjologii, politologii i nauk historycznych we współpracy z UKSW;
- ◆ Studium Teologii Rodziny – we współpracy z PAT (UPJP II);
- ◆ Studia dzienne z nauk o rodzinie – we współpracy z UR;
- ◆ Studia magisterskie z teologii dla osób świeckich – we współpracy z UPJP II;

Instytut prowadzi również samodzielnie różne formy kształcenia ludzi świeckich i osób życia konsekrowanego, a wśród nich zwłaszcza:

- ◆ Studium organistowskie;
- ◆ Uniwersytet Trzeciego Wieku;
- ◆ Studium Biblijne.

1. Seminarium doktoranckie UKSW

Instytut Teologiczno-Pastoralny im. św. Józefa Sebastiana Pelczara, we współpracy z Wydziałem Nauk Humanistycznych i Społecznych oraz Instytutem Politologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, organizuje w Rzeszowie od 1999 roku seminarium doktoranckie z socjologii, politologii i nauk historycznych. Liczbę uczestników seminarium ukazuje poniższa tabela:

Lata	Liczba uczestników	Świeccy	Siostry	Księża
1999–2016	617	560	1	56
2014–2019	25	24	0	1

Seminarium doktoranckie zaowocowało doktoratami, obronionymi na UKSW w Warszawie. W latach od 1999–2016 obroniono 66 doktoratów z socjologii, 19 z zakresu nauk historycznych i 5 z politologii.

2. Studium Teologii Rodziny

Ważnym zadaniem Diecezji jest przygotowania młodzieży do życia w małżeństwie i rodzinie oraz pomoc małżonkom w ich życiu rodzinnym. Od początku istnienia Diecezji organizowano więc różne formy szkoleń dla doradców rodzinnych. Dla nadania temu kształceniu wymiaru akademickiego, w dniu 30 września 1996 roku bp Kazimierz Górny powołał do istnienia Studium Życia

Rodzinnego Diecezji Rzeszowskiej, a we współpracy z PAT w Krakowie od 1997 roku zorganizowano Podyplomowe Studia Wychowania Prorodzinnego – PAT w Krakowie, Oddział Zamiejscowy Studia w Rzeszowie. Studia te prowadzono dla kolejnych grup osób świeckich w latach 1997–2009. Najpierw były to studia trzyletnie, a od 2001 dwuletnie. Wykształcono łącznie 414 absolwentów, w tym 412 osób świeckich i 2 księży. Studia koordynował w diecezji dyrektor Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie ks. dr Andrzej Garbarz (obecnie profesor URz)¹¹.

3. Studia dzienne z nauk o rodzinie

Od kilku lat w Instytucie organizowane są studia dzienne z nauk o rodzinie. Są to studia licencjackie i magisterskie, prowadzone przez Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Rzeszowskiego we współpracy z Instytutem Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie.

4. Studia magisterskie z teologii dla świeckich

Instytut Teologiczno-Pastoralny w Rzeszowie, w ramach umowy z Uniwersytetem Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, może organizować studia magisterskie z teologii dla świeckich o specjalności: kultura chrześcijańska, turystyka religijna, specjalność katechetyczno-pastoralna. Ze względu na brak wymaganej liczby zgłoszeń nie otwarto jeszcze toku studiów. Nabór na teologię dla świeckich zostanie ogłoszony na kolejny rok akademicki, zwłaszcza w specjalności katechetyczno-pastoralnej, celem przygotowania katechetów do nauczania religii¹².

5. Diecezjalne Studium Organistowskie

Diecezja organizuje także przygotowanie organistów i animatorów muzycznych do posługi w liturgii. W tym celu, w 1992 roku, biskup rzeszowski powołał do istnienia Studium Organistowskie Diecezji Rzeszowskiej. Nauka trwa cztery lata.

Diecezjalne Studium Organistowskie rozpoczęło swoją działalność 19 listopada 1992 roku przy klasztorze OO. Bernardynów. Jego założycielem i długoletnim dyrektorem był o. Cherubin Julian Pająk (1940–2006). Obok zajęć teoretycznych (zasady muzyki, kształcenie słuchu, historia muzyki, harmonia, formy muzyczne, kontrapunkt, organoznawstwo, liturgika) prowadzono lekcje

11. Studium Nauk o Rodzinie, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/2.

12. Instytut, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/1; por. strona www Instytutu: http://www.instytut.diecezja.rzeszow.pl/?page_id=411 [dostęp: 1.03.2017]

śpiewu liturgicznego, chóru, scholi, dyrygowania, fortepianu i organów. W ciągu 10 lat, czyli do roku 2002, studium ukończyło ogółem 75 absolwentów. Od roku 2003 studium przenieśli swoją siedzibę do Instytutu Jana Pawła II i w latach 2003–2016 ukończyło je 67 absolwentów. Od 2006 roku, po śmierci o. Cherubina Pająka, dyrektorem studium został ks. dr Andrzej Widak. W roku 2012 siedzibą studium stał się Instytut Teologiczno-Pastoralny im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie. Obecnie jest 58 uczestników studium¹³.

6. Uniwersytet Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej

W trosce o formację osób, które ukończyły 50 rok życia lub zakończyły aktywność zawodową biskup rzeszowski powołał w 2014 roku do istnienia Uniwersytet Trzeciego Wieku Diecezji Rzeszowskiej. Został on utworzony jako sekcja Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie. Celem działania UTWDRz jest upowszechnianie i popieranie różnych form aktywności intelektualnej, duchowej i fizycznej słuchaczy. Edukacja jest prowadzona w dziedzinach: Biblia, teologia, filozofia, historia, etyka, medycyna, prawo, profilaktyka zdrowia, nauki humanistyczne, kultura i sztuka, a także z innych dziedzin. Uniwersytet pragnie podejmować aktywizację społeczną osób starszych, w tym niepełnosprawnych i chorych, inspirować działania instytucji i środowisk na rzecz ludzi starszych i potrzebujących różnorodnej pomocy, a także podejmować działania służące nawiązywaniu, utrzymaniu i zacieśnianiu więzi międzypokoleniowych. Wreszcie Uniwersytet popularyzuje wśród słuchaczy tematykę narodową i patriotyczną, dotyczącą małej i dużej Ojczyzny¹⁴. Wykładowcami są profesorowie Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Centrum Medycznego „Medyk” i inne osoby zaproszone przez rektora UTWDRz ks. dr. Marka Dzika.

W zajęciach uniwersytetu uczestniczyło w latach 2014–2016 – 70 osób, w latach 2015–2017 – 30 osób, w latach 2016–2018 – 20 osób.

7. Studium Biblijne

W 2008 roku biskup rzeszowski powołał do istnienia Studium Biblijne Diecezji Rzeszowskiej. Działa ono pod patronatem Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II Diecezji Rzeszowskiej i stanowi sekcję Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie. Celem Studium jest

13. Nasza historia, w: <http://www.dsorzszow.pl/nasza-historia> [dostęp: 26.02.2017]

14. Z Regulaminu UTWDRz, w: Uniwersytet III Wieku, Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/4/3.

pogłębianie wśród uczestników znajomości Pisma Świętego, biblijna formacja duchowa według doktryny Kościoła katolickiego oraz wychowanie do kultury biblijnej.

Studium Biblijne realizuje swoje cele przez współpracę z wyższymi uczelniami, stowarzyszeniami, szkołami, katolickimi ośrodkami apostołstwa biblijnego oraz z osobami i instytucjami popularyzującymi wiedzę biblijną w mediach i w działalności wydawniczej. Wreszcie współpracuje z organizatorami pielgrzymek do Ziemi Świętej, z ośrodkami kultury i z mediami. Studium Biblijne Diecezji Rzeszowskiej realizuje swoje cele w ramach programu nauczania, który obejmuje: Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, apokryfy Starego i Nowego Testamentu, literaturę okołobiblijną, przedmioty teologiczne mające odniesienie do Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu¹⁵.

W latach 2008–2016 Studium Biblijne miało 151 słuchaczy, w tym 137 osób świeckich i 14 siostr zakonnych, a obecnie, w latach 2016–2018 w zajęciach uczestniczy 61 osób, w tym 58 świeckich i 3 siostry zakonne¹⁶.

V. Starania o status wyższej uczelni kościelnej dla Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie

W 2012 roku przygotowano, we współpracy z Wyższym Instytutem Teologicznym w Częstochowie oraz Wydziałem Teologicznym UPJP II w Krakowie, wniosek do Kongregacji Edukacji Katolickiej celem kanonicznego erygowania Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie jako wyższej uczelni kościelnej, afiliowanej do Wydziału Teologicznego UPJP II w Krakowie. Diecezja otrzymała „Nihil obstat” Konferencji Episkopatu Polski oraz zgodę Wydziału Teologicznego, Senatu i Wielkiego Kanclerza UPJ-PII w Krakowie. Zostały przygotowane wszystkie potrzebne dokumenty: umowa o współpracy naukowej między Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie a Instytutem Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie, statut Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie, ogólny plan studiów, lista wykładowców z ich dorobkiem naukowym, opis siedziby Instytutu, stan biblioteki Instytutu oraz przewidywana liczba studentów¹⁷. Jednak Kongregacja, po konsultacji z wydziałami teologicznymi w Polsce, zrezygnowała z decyzji

15. Regulamin Studium Biblijnego Diecezji Rzeszowskiej, online: <http://www.instytut.diecezja.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2014/02/Regulamin-SBDRz.pdf> [dostęp: 2.03.2017]

16. Archiwum Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie.

17. Dokumentacja Instytutu wysłana do Kongregacji Edukacji Katolickiej, w: Instytut, Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/1.

o tworzeniu w Polsce wyższych instytutów teologicznych, a więc także instytutu w Rzeszowie. Sprawa pozostała więc w zawieszeniu.

VI. Inne formy działalności naukowej

Diecezja Rzeszowska od początku swego istnienia podejmuje wiele form kształcenia diecezjan poprzez sympozja, spotkania, warsztaty, działalność wydawniczą i medialną, celem propagowania bogactwa nauki Kościoła.

1. Sympozja i szkolenia

Ważną rolę w formacji intelektualnej odgrywały sympozja naukowe, konferencje i szkolenia organizowane przez różne instytucje Diecezji. Uczestniczyli w nich księża, osoby życia konsekrowanego i wierni świeccy, należący do różnych ruchów, stowarzyszeń, samorządów i różnych organizacji oraz wszyscy chętni.

Od powstania Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie (1993) co roku organizowano sympozja teologiczne i filozoficzne, a także co miesiąc, przez kilka lat, odbywały się serie wykładów dla mieszkańców Rzeszowa w serii: „Seminarium – Miastu”.

W Instytucie Teologiczno-Pastoralnym od wielu lat organizowane są sympozja dla duchownych, osób życia konsekrowanego i świeckich. Przygotowuje je sam Instytut, albo we współpracy z Duszpasterstwem Rodzin, Akcją Katolicką, Wydziałem Katechetycznym Kurii, Caritas, samorządami i innymi instytucjami.

Także w Ośrodku Caritas w Myczkowcach, w związku z utworzeniem Ogródu Biblijnego¹⁸, co roku organizowane są sympozja biblijne (w maju) oraz międzynarodowe spotkania ekumeniczne w październiku (od 2007), w powołanym do istnienia w ośrodku Centrum Kultury Ekumenicznej¹⁹.

Spis najważniejszych konferencji i szkoleń w Instytucie, zamieszczonych na stronie internetowej Instytutu:

KONFERENCJE:

* Konferencja Naukowa „Imponderabilia społeczeństwa polskiego po zmianie systemowej. „Kultura-Polityka-Pamięć” – zorganizowana we współpracy

18. Por. Ogród Biblijny w Myczkowcach, red. Z. Włodarczyk, B. Janik, Myczkowce 2010.

19. Por. „Oikoumene Carpathia”. Pismo Centrum Kultury Ekumenicznej w Myczkowcach 3(2010), nr 4, s. 5–147.

z Instytutem Socjologii i Instytutem Politologii Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 14.06.2014.

* Sympozjum naukowe „Ewangelii gaudium. Z papieżem Franciszkiem odnaleźć radość Ewangelii” – zorganizowane przez Instytut Teologiczno-Pastoralny im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie, Wyższe Seminarium Duchowne w Rzeszowie, Instytut Teologii Fundamentalnej KUL w Lublinie, Stowarzyszenie Teologów Fundamentalnych w Polsce, Lubelskie Stowarzyszenie Naukowe – Wydział VI Nauk Teologicznych, Oddział PAN w Lublinie – Komisja Teologii, 17.05.2014.

* Konferencja popularno-naukowa „Błogosławiony Jan Paweł II: Santo Subito” – zorganizowana przez Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli, Stowarzyszenie Przyjaciół Rodziny Szkół im. Jana Pawła II, Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, 5.04.2014.

* X Diecezjalny Kongres Nauczycieli w Rzeszowie „Aby człowiek zachował godność swą” – zorganizowany przez Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie, 22.03.2014.

* Wykład Małgorzaty Nawrockiej „Wpływ kultury New Age na dziecko przedszkolne” – zorganizowany przez Przedszkole Publiczne św. Józefa Sióstr Służebniczek NMP w Rzeszowie, 7.03.2014.

* Panel dyskusyjny „Jan Paweł II – Papież Dialogu” – zorganizowany przez Rzeszowskie Stowarzyszenie Dziedzictwa Jana Pawła II „Lumen et Spes”, Fundację „Dzieło Nowego Tysiąclecia”, Podkarpacką Rodzinę Szkół im. Jana Pawła II oraz Instytut Teologiczno-Pastoralny im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie, 19.10.2013.

* Wsparcie rodziny w środowisku lokalnym – konferencja naukowo-szkoleniowa zorganizowana we współpracy z Uniwersytetem Rzeszowskim – Instytutem Pedagogiki, Katedrą Nauk o Rodzinie, Studenckim Kręgiem Korczakowskim przy Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Rzeszowie, Podkarpackim Kuratorem Oświaty, Stowarzyszeniem na Rzecz Zdrowia Psychicznego Dziecka i Rodziny w Rzeszowie, Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym w Rzeszowie.

* Zajęcia warsztatowe w ramach konferencji „Wsparcie rodziny w środowisku lokalnym” – Rola szkoły w rozwijaniu kompetencji wychowawczych rodziców. Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach. Praca w zespole interdyscyplinarnym. Specyfika zastępczego rodzicielska. Współpraca nauczyciela-wychowawcy z „trudnymi rodzicami”. Nauczyciel-wychowawca a system pomocy psychologiczno-pedagogicznej, 10–11.05.2011.

* Spór o wizję człowieka we współczesnej kulturze – międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana we współpracy z Katolickim Stowarzyszeniem „Civitas Christiana” Okręg w Rzeszowie, Uniwersytetem Rzeszowskim i Polskim Towarzystwem Teologicznym w Krakowie, 3.12.2010.

* 10-lecie współpracy Instytutu Teologiczno-Pastoralnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – sesja naukowa, 6.06.2009.

* Kultura chrześcijańska, a wspólnoty lokalne i regionalne w Europie Środkowo-Wschodniej – konferencja naukowa zorganizowana we współpracy z Katolickim Stowarzyszeniem „Civitas Christiana” Oddział w Rzeszowie, Uniwersytetem Rzeszowskim i Polskim Towarzystwem Teologicznym, 3–4.12.2008.

* Traktat Lizboński oraz Karta Praw Podstawowych – sympozjum naukowe zorganizowane we współpracy z Wydziałem Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 31.05.2008

* Rozwój intelektualny czynnikiem rozwoju regionu – sympozjum naukowe zorganizowane we współpracy z Wydziałem Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 26.05.2007.

* Jan Paweł II zatroskany o człowieka i świat – konferencja zorganizowana we współpracy z Katolickim Stowarzyszeniem „Civitas Christiana” Oddział Podkarpacki, 7.04.2006.

* „Jakie państwo?” – sesja naukowa zorganizowana we współpracy z Wydziałem Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 10.06.2005.

* Posługi w liturgii – sympozjum liturgiczne zorganizowane we współpracy z Instytutem Formacji Pastoralno-Liturgicznej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 10.06.2002 r.

* Nauczanie społeczne Kardynała Stefana Wyszyńskiego – sesja naukowa zorganizowana we współpracy z Wydziałem Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 28.04.2011 r.

* Perspektywy nowej Ewangelizacji. Tożsamość, zaangażowanie i współpraca lokalnych kościołów, 4.11.2000.

SZKOLENIA:

* Warsztaty dla nauczycieli, wychowawców i edukatorów „Kostka sportowa w akcji” – warsztaty zorganizowane we współpracy z Fundacją Podaj Dalej, 24.05.2014.

* V Seminarium dla muzyków kościelnych, organistów i dyrygentów – seminarium zorganizowane we współpracy z Diecezjalnym Studium

Organistowskim, Instytutem Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Duszpasterstwem Organistów Diecezji Rzeszowskiej, 20.04.2013.

* IV Seminarium dla muzyków kościelnych, organistów i dyrygentów – seminarium zorganizowane we współpracy z Diecezjalnym Studium Organistowskim, Instytutem Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Duszpasterstwem Organistów Diecezji Rzeszowskiej, Instytut Muzyki Uniwersytet Rzeszowski, 10.03.2013.

* III Seminarium dla muzyków kościelnych, organistów i dyrygentów – seminarium zorganizowane we współpracy z Diecezjalnym Studium Organistowskim, Instytutem Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Duszpasterstwem Organistów Diecezji Rzeszowskiej, Instytut Muzyki Uniwersytet Rzeszowski, 9.03.2011.

* II Seminarium dla muzyków kościelnych, organistów i dyrygentów – seminarium zorganizowane we współpracy z Diecezjalnym Studium Organistowskim, Instytutem Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Duszpasterstwem Organistów Diecezji Rzeszowskiej, Instytut Muzyki Uniwersytet Rzeszowski, 15.03.2010.

* Seminarium dla muzyków kościelnych, organistów i dyrygentów – seminarium zorganizowane we współpracy z Diecezjalnym Studium Organistowskim, Instytutem Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Duszpasterstwem Organistów Diecezji Rzeszowskiej, Instytut Muzyki Uniwersytet Rzeszowski, 14.03.2009.

* Zapobieganie problemom alkoholizmu – szkolenie zorganizowane we współpracy ze Stowarzyszeniem Trzeźwości „Wolność i miłość” Diecezji Rzeszowskiej, 16–18.12.2005.

* Zasady pracy z dziećmi z rodzin z problemami alkoholowymi – ofiarami przemocy seksualnej, ich rodzicami i opiekunami, 1.09–30.11.2004.

* Szkolenie dla nauczycieli w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV i chorobie AIDS – szkolenie zorganizowane we współpracy z Urzędem Miasta Rzeszowa, 2004.

2. Polski Synod Plenarny i Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej

Ważną rolę w formacji i aktywizacji kapłanów i ludzi świeckich odegrał II Polski Synod Plenarny, w latach 1992–1999, oraz Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej, który odbył się w latach 2001–2004. Działalności synodalnej w ramach Polskiego Synodu Plenarnego towarzyszyło powstanie w parafiach zespołów synodalnych, ich spotkania co miesiąc i pochylenie się nad nauką

Kościół (wydano prawie 50 zeszytów formacyjnych), coroczne spotkania plenarne zespołów w dekanatach i diecezji oraz w Warszawie. Bez wątpienia te działania przyczyniły się także do formacji intelektualnej diecezjan, do poznawania nauki Kościoła i zaangażowania w życie parafii i diecezji²⁰. Dało to podstawę do aktywnego udziału wielu świeckich w I Synodzie Diecezji Rzeszowskiej, który działał w podobny sposób w latach 2001–2004. Owocem Synodu stało się opracowanie: „Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej 2001–2004”, które zawiera statuty synodalne dotyczące wielu dziedzin życia diecezji oraz liczne aneksy, a w nich: instrukcje, statuty i regulaminy funkcjonowania instytucji diecezjalnych, formularze dotyczące sakramentów i inne dokumenty. Był to także wielki wysiłek intelektualny całej diecezji²¹.

3. Wydawnictwo i drukarnia „Bonus Liber”

W dniu 2 października 1993 roku biskup rzeszowski Kazimierz Górny powołał do istnienia drukarnię pod nazwą Poligrafia WSD w Rzeszowie, przekształconą w 2008 roku na Spółkę z o.o. „Bonus Liber”. Drukarnia służy Kurii, Seminarium i parafiom przez drukowanie pomocy duszpasterskich, broszur, gazetek parafialnych, albumów, książek i innych materiałów. W trosce o promocję książek i czasopism katolickich w sierpniu 1997 roku Biskup Rzeszowski powołał do istnienia Wydawnictwo Diecezji Rzeszowskiej. Drukarnia i Wydawnictwo mają na koncie wiele osiągnięć w druku ważnych albumów, książek, schematyzmów diecezji, pism diecezjalnych: „Zwiastowanie” i „Resovia Sacra”.

W ramach wymiaru naukowego Diecezji Wydawnictwo podjęło także ważne serie:

- ◆ Seria Pedagogiczna Instytutu, realizowana we współpracy w Wydziałem Pedagogicznym UR (szereg książek wydawanych pod red. prof. Janusza Homplewicza i ks. dr. hab. Andrzeja Garbarza, prof. UR, dotyczących wychowania i edukacji);
- ◆ Seria „Oikoumene Carpathia”, wydawana jako owoc corocznych sympozjów ekumenicznych odbywających się w Ośrodku Caritas w Myczkowcach;
- ◆ Prace naukowe profesorów KUL, WSD i Instytutu, między innymi kilka książek o Hugolina Langkammera.

20. Z prac II Polskiego Synodu Plenarnego w Diecezji Rzeszowskiej, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, V/7A.

21. Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej 2001–2004, Rzeszów 2004.

4. Pismo naukowe Diecezji Rzeszowskiej „Resovia Sacra”

Pismo powstało w 1994 r. z inicjatywy kapłanów skupionych wokół WSD w Rzeszowie. Pierwszym redaktorem naczelnym był ks. prof. dr hab. Stanisław Nabywaniec (1994–2013). Obecnie, od 2013 roku, funkcję tę pełni ks. dr hab. Jacek Mastey, prof. KUL. Problematyka rocznika „Resovia Sacra” koncentruje się wokół zagadnień z dziedziny szeroko pojętej teologii i filozofii, a także z zakresu prawa kościelnego i historii. Działy pisma to: artykuły, sprawozdania, omówienia i recenzje. W niektórych rocznikach dodane zostały jeszcze: sympozja i konferencje. W ostatnich latach podjęto starania o punktację pisma. Punktacja MNiSW wynosiła w roku 2015 i 2016 7 punktów. Dotychczas wydano 23 numery pisma (ostatni w 2016)²².

5. Biblioteka Instytutu i WSD

Dla dobrej formacji duchowieństwa i świeckich od początku istnienia diecezji gromadzony jest księgozbiór Biblioteki Instytutu i WSD w Rzeszowie. Powstaje on dzięki zakupom i darowiznom osób i instytucji. Dzieli się na: księgozbiór główny, podręczny i tzw. zakłady naukowe: filozoficzny, egzegezy biblijnej, teologiczny, historyczny oraz nauk społecznych i prawa.

Stan zinwentaryzowanego księgozbioru wynosi ponad 40 tys. egzemplarzy, część książek oczekuje jeszcze na elektroniczne skatalogowanie. Osobny zbiór to czasopisma: 766 tytułów (w prenumeracie stałej 76). Zbiory książkowe i czasopisma opracowywane są w systemie komputerowym KOHA.

6. Radio Via

Katolickie Radio Via w Rzeszowie od początku swego istnienia prowadzi działalność formacyjną poprzez audycje i programy naukowe. Wykładowcy WSD w Rzeszowie prowadzą audycje z filozofii, bibliistyki, teologii dogmatycznej i moralnej, katolickiej nauki społecznej, historii i innych dziedzin. Wśród tych wykładów na uwagę zasługuje prezentowanie Katechizmu Kościoła i nauczania Magisterium Kościoła przez bp. Edwarda Białogłowskiego oraz wykłady popularyzujące różne dziedziny nauki, prezentowane przez ks. dr. hab. Janusza Miąso, prof. UR, ks. dr. Mirosława Twardowskiego, ks. dr. Wiesława Matyskiewicza.

22. Szczegółowe informacje o piśmie „Resovia Sacra” można znaleźć na stronie: <http://www.resovia-sacra.wsd.rzeszow.pl/>

Radio informuje również o wydarzeniach naukowych, sympozjach, formacji podejmowanej przez diecezję.

* * *

Jubileusz 25-lecia diecezji jest okazją do dziękczynienia Bogu i ludziom za dobro, które dokonało się w wielu wymiarach, także w dziedzinie naukowej. Artykuł ukazuje niektóre, najważniejsze wymiary działań w tej dziedzinie.

Ogromną rolę w rozwoju diecezji odegrała dobra współpraca biskupów, kapłanów i wiernych świeckich. Wzajemna pomoc sprawiła, że powstało tak wiele dzieł i tak wielu ludzi odpowiedziało pozytywnie na Boże wezwanie i potrzeby diecezji. Naukowy rozwój diecezji, z utworzeniem Wyższego Seminarium Duchownego, Instytutu, a także powołaniem do istnienia Uniwersytetu Rzeszowskiego, umożliwia dziś dobrą współpracę z wieloma środowiskami w trosce o rozwój intelektualny kapłanów, osób życia konsekrowanego i świeckich z Diecezji Rzeszowskiej, ale także z całego Podkarpacia.

Na zakończenie trzeba powtórzyć za Janem Pawłem II, słowa, które były mottem jego pielgrzymki do Ojczyzny w 1991 roku, kiedy odwiedził także Rzeszów: „Bogu dziękujcie, ducha nie gaście”. Jest to wezwanie, by dziękować Bogu za to, co się dokonało, i patrzeć z nadzieją w przyszłość, otwierając się na działanie Ducha Świętego i entuzjazm diecezjan, pragnących służyć Bogu, Kościołowi i Ojczyźnie, potrzebujących różnorodnej formacji na jak najwyższym poziomie. Umożliwi do dalszy, dynamiczny rozwój wymiaru intelektualnego funkcjonowania Diecezji Rzeszowskiej.

SCIENCE ACTIVITIES OF THE DIOCESE OF RZESZÓW 1992-2017

Summary

This article discusses the scientific activity of the Rzeszów diocese in the years 1992–2017. It shows the formation of priests from seminary to solid formation and specialized studies, discusses the training of lay and religious catechists from the catechetical college, the supplementary master's studies to permanent formation and finally presents various forms of secular education in the Theological and Pastoral Institute in Rzeszów: doctoral seminars conducted by professors of the University of Warsaw, study of family theology taught by UPJP II in Cracow, BA and MA studies in family studies conducted by UR in

Rzeszów, as well as Organist Study, Bible Study, University of the Third Age of the Diocese of Rzeszów. The scientific activities carried out by symposia, conferences and training, through publishing and media, are also important, especially through Radio Via.

Słowa kluczowe: działalność naukowa, Instytut Teologiczno-Pastoralny, kapłani, katecheci, Kolegium Teologiczne, nauki o rodzinie, seminarium doktoranckie, studia, studia doktoranckie, studia licencjackie z liturgiki, Studium Biblijne, Studium Organistowskie, Studium Teologii Rodziny, sympozja, szkolenia, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Wyższe Seminarium Duchowne w Rzeszowie

Key words: scientific activity, Theological and Pastoral Institute, priests, catechists, Theological College, Family Studies, Ph.D. seminar, study, Ph.D. studies, Bachelor's degree in liturgy, Bible Study, Organist's study, Study of Family Theology, symposia, training, University of the Third Age, Seminary in Rzeszów

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne:

Archiwum Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie.

Archiwum Wikariusza Biskupiego ds. Formacji Stałej Kapłanów.

Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, V/21.

Dekret powołania do Istnienia Ośrodka Edukacji Nauczycieli Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/4/1.

Dokumentacja Instytutu wysłana do Kongregacji Edukacji Katolickiej, w: Instytut, Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/1.

Instytut, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX, 1.

Instytut, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/1.

Studia kapłanów, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, VIII/7.

Studium Nauk o Rodzinie, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/2.

WSD w Rzeszowie, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, VIII/1.

Wykaz studiów, w: Archiwum Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie.

Z prac II Polskiego Synodu Plenarnego w Diecezji Rzeszowskiej, w: Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, V/7A.

Z Regulaminu UTWDRz, w: Uniwersytet III Wieku, Archiwum Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie, IX/4/3.

Opracowania:

„Oikoumene Carpathia”. Pismo Centrum Kultury Ekumenicznej w Myczkowcach 3(2010), nr 4, s. 5–147.

Ogród Biblijny w Myczkowcach, red. Z. Włodarczyk, B. Janik, Myczkowce 2010.

Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej 2001–2004, Rzeszów 2004.

Netografia:

<http://www.dsorzeshow.pl/nasza-historia> [dostęp: 26.02.2017]

http://www.institut.diecezja.rzeszow.pl/?page_id=411 [dostęp: 1.03.2017]

<http://www.institut.diecezja.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2014/02/Regulamin-SBDRz.pdf> [dostęp: 2.03.2017]

<http://www.resoviasacra.wsd.rzeszow.pl> [dostęp: 3.03.2017]